

COMENTARII CU PRIVIRE LA APLICAREA S.N.C. 28 "CONTABILITATEA INVESTIȚIILOR ÎN ÎNȚEPRINDERILE ASOCIATE"

Dispoziții generale

1. Prezentele comentarii sînt elaborate în baza standardului național de contabilitate (S.N.C.) 28 "Contabilitatea investițiilor în întreprinderile asociate", aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor al Republicii Moldova nr.174 din 25 decembrie 1997 și intrat în vigoare la 1 ianuarie 1998.

2. Obiectivul prezentelor comentarii îl constituie explicarea prevederilor S.N.C. 28 "Contabilitatea investițiilor în întreprinderile asociate" referitoare la stabilirea modului de evaluare, contabilizare și reflectare în rapoartele financiare a investițiilor în întreprinderile asociate.

3. Întreprindere asociată este întreprinderea în care investitorul exercită o influență notabilă asupra politicii de producție și financiare a acesteia (S.N.C.28 "Contabilitatea investițiilor în întreprinderile asociate", paragraful 4). Influența notabilă a investitorului este determinată de cota de participare a acestuia în capitalul statutar al întreprinderii investite - de la 20 la 50%.

Exemplul 1. Firma "X" este investitor al S.A. "Y", capitalul statutar al acesteia constituie 1800000 lei (60000 acțiuni cu valoarea nominală de 30 lei). Firma "X" deține 18000 de acțiuni în valoare de 540000 lei (18000 x 30). Cota investițiilor firmei "X" în capitalul statutar al S.A. "Y" constituie 30% (540000 : 1800000 x 100). Dat fiind faptul că această cotă se află în limitele 20 - 50%, S.A. "Y" se consideră întreprindere asociată a firmei "X".

4. Influența notabilă a investitorului practic poate fi realizată prin:

a) participarea la Consiliul de directori sau la un organ similar de administrare a întreprinderii asociate;

b) participarea la procesul de elaborare a politicii financiare și de producție;

c) efectuarea diverselor operațiuni economice între investitor și întreprinderea asociată;

d) schimb de personal administrativ;

e) asigurarea cu informații tehnice de bază.

În cazul exercitării influenței notabile prin una din formele nominalizate, investitorul, împreună cu alți investitori ai întreprinderii asociate, poate să decidă ce producție pentru perioada planificată trebuie să fabrice, ce măruri este necesar să cumpere, la ce prețuri trebuie să le vândă, cum să repartizeze rezultatul financiar obținut etc.

5. Influența notabilă a investitorului nu înseamnă controlul asupra politicii întreprinderii asociate. Dreptul controlului din partea investitorului asupra întreprinderii investite apare în cazul în care el deține o cotă care depășește 50% din capitalul statutar al întreprinderii.

Exemplul 2. Firma "Z" deține 33000 de acțiuni ale S.A. "Y" în sumă de 990000 lei (33000 x 30), adică cota acesteia în capitalul statutar al S.A. "Y" constituie 55% (990000 : 1800000 x 100), fapt ce oferă firmei "Z" dreptul de control. Însă aceasta nu exclude influența notabilă asupra politicii de producție și financiare a S.A. "Y" din partea firmei "X", cota acesteia în capitalul statutar este de 30%.

Metode de evaluare a investițiilor în întreprinderile asociate

6. În conformitate cu paragraful 5 al S.N.C. 28 "Contabilitatea investițiilor în întreprinderile asociate", în funcție de condițiile concrete, investitorul poate să evalueze investițiile în întreprinderile asociate prin metoda repartizării proporționale sau metoda valorii.

7. În condiții ordinare investițiile în întreprinderea asociată se evaluează prin metoda repartizării proporționale, esența acesteia constă în faptul că la procurarea investițiilor acestea se evaluează la valoarea de intrare. Ulterior, valoarea de intrare se măsoară cu suma cotei investitorului, constatată în profiturile întreprinderii asociate după data procurării investițiilor, și se

diminuează cu suma dividendelor primite.

Exemplul 3. Utilizând datele specificate în exemplul 1, să presupunem că firma "X" a procurat la 12 ianuarie 1997 acțiunile S.A. "Y" valoarea de intrare a cărora a constituit 540000 lei.

Conform rezultatelor obținute în anul de gestiune, S.A. "Y" a anunțat despre obținerea unui profit net în sumă de 100000 lei. Din aceste considerente la 31 decembrie 1997 acțiunile S.A. "Y", care aparțin investitorului - firmei "X", au fost evaluate prin metoda repartizării proporționale în felul următor:

- a) valoarea de intrare a acțiunilor procurate - 540000 lei;
- b) cota-parte în capitalul statutar al S.A. "Y" - 30%;
- c) profitul anunțat al S.A. "Y" - 100000 lei;
- d) cota-parte a profitului constat al firmei "X" - 30000 lei ($100000 \times 30 : 100$);
- e) valoarea acțiunilor la 31 decembrie 1997 - 570000 lei ($540000 + 30000$);
- f) cota-parte a firmei "X" în profitul anunțat al S.A. "Y" se reflectă ca majorare a valorii investițiilor ei concomitent se arată ca venit sub formă de dividende în Raportul privind rezultatele financiare. La 15 martie 1998 adunarea acționarilor S.A. "Y" a luat decizia să plătească dividendele pe acțiuni în sumă de 60000 lei, care se iau în considerare la determinarea valorii investițiilor ei se repartizează proporțional cotei-părți în capitalul statutar al întreprinderii asociate. Prin urmare, suma dividendelor, care urmează a fi plătită firmei "X", va constitui 18000 lei ($60000 \times 30 : 100$).

La 20 martie 1998 firmei "X" i s-au plătit dividende, de aceea în bilanțul acesteia acțiunile S.A. "Y", la 31 martie 1998, au fost evaluate în modul următor:

- a) valoarea acțiunilor la 31 decembrie 1997 - 570000 lei;
- b) suma dividendelor primite în luna martie - 18000 lei;
- c) valoarea investițiilor la 31 martie 1998 - 552000 lei ($570000 - 18000$).

8. În cazul anunțării pierderilor de către întreprinderea asociată, conform rezultatelor activității obținute în cursul perioadei de gestiune, valoarea de intrare a investițiilor se diminuează cu suma cotei-părți a investitorului constatată în pierderile întreprinderii asociate după data procurării.

Exemplul 4. Firma "X" a procurat la 18 ianuarie 1997 acțiunile S.A. "ABC" în sumă de 64000 lei (3200 acțiuni la preț nominal de 20 lei). Capitalul statutar al S.A. "ABC" a constituit la această dată 160000 lei. Din această cauză cota-parte a firmei "X" este constatată în mărime de 40% ($64000 : 160000 \times 100$).

La sfârșitul perioadei de gestiune pierderile nete ale S.A. "ABC" au constituit 20000 lei. Cota-parte a investitorului - firmei "X" - în pierderile întreprinderii asociate înregistrate în cursul perioadei de gestiune se cifrează la 8000 lei ($20000 \times 40 : 100$), care se trece la diminuarea valorii investițiilor. Prin urmare, valoarea acțiunilor S.A. "ABC" la investitor, conform situației de la 31 decembrie 1997, evaluate prin metoda repartizării proporționale, a constituit 56000 lei ($64000 - 8000$). Concomitent, cota-parte a pierderilor anunțate se reflectă în Raportul privind rezultatele financiare al investitorului drept cheltuieli a activității de investiții.

9. Rectificările în valoarea de bilanț a investițiilor pot fi efectuate, de asemenea, la precizarea cotei-părți a investitorului în capitalul întreprinderii asociate în vederea modificărilor operate în mărimea sau în structura capitalului întreprinderii asociate care nu sînt incluse în Raportul privind rezultatele financiare. Astfel de modificări pot să rezulte din reevaluarea ei apariția diferențelor în cursurile valutare aferente activelor pe termen lung, investite în capitalul statutar al întreprinderii asociate, precum și ca urmare a contopirii întreprinderilor (S.N.C. 28, "Contabilitatea

investițiilor on întreprinderile asociate" paragraful 6).

10. On cazurile on care întreprinderea asociată activează on cadrul unor restricții rigide pe termen lung, care reduc substanțial capacitatea acesteia de a transfera mijloace investitorului, investițiile se evaluează ei on baza metodei valorii. Drept restricții rigide pot fi considerate reprofilarea în producție, pierderea pierderilor de desfacere sau de achiziționare, reducerea rentabilității produselor fabricate etc. On baza acestei metode se evaluează ei toate acțiunile procurate ca investiții pe termen lung, care nu au drept de vot, indiferent de cota acestora în capitalul întreprinderii asociate.

Esența metodei valorii constă on faptul că investiția procurată de investitor on întreprinderea asociată se reflectă la valoarea de intrare care ulterior nu se modifică.

Exemplul 5. Firma "Alfa" a procurat la 8 ianuarie 1997 1000 acțiuni ale S.A. "Beta" a cote 50 lei fiecare. Numărul total al acțiunilor emise de S.A. "Beta" constituie 5000 bucăți. Cota firmei "Alfa" on capitalul statutar al S.A. "Beta" este egală cu 20% ($1000 : 5000 \times 100$).

Prin decizia adunării acționarilor această cotă parte nu oferă investitorului dreptul de a exercita o influență notabilă asupra politicii financiare ei de producție a S.A. "Beta", de aceea firma "Alfa" evaluează acțiunile prin metoda valorii.

La 8 ianuarie 1997 acțiunile au fost evaluate la valoarea de intrare - 50000 lei (1000×50).

La 31 decembrie 1997 S.A. "Beta" a anunțat despre profitul obținut on mărime de 40000 lei, iar la 27 februarie 1998 a plătit dividende on sumă de 5000 lei. Cu toate acestea, valoarea de intrare a acțiunilor S.A. "Beta" on bilanțul firmei "Alfa" la 31 decembrie 1997 ei la 31 martie 1998 a rămas neschimbată ei a constituit 50000 lei.

11. La utilizarea metodei valorii investitorul constată venitul sub formă de dividende din investiții on întreprinderea asociată ei îl reflectă on Raportul privind rezultatele financiare pe măsura obținerii cotei on profitul net acumulat al întreprinderile asociate, format după data achiziționării investițiilor (S.N.C. 28 "Contabilitatea investițiilor on întreprinderile asociate", paragraful 7). Înținând cont de condițiile exemplului 5, suma dividendelor on valoare de 5000 lei, primită de la S.A. "Beta", va fi reflectată on Raportul privind rezultatele financiare al firmei "Alfa" drept venituri din activitatea de investiții.

Reflectarea investițiilor on rapoartele financiare

12. Dacă investitorul este întreprindere mamă, el poate să reflecte investițiile în întreprinderile asociate în rapoartele financiare consolidate sau în rapoartele financiare distincte.

13. De regulă, investițiile on întreprinderile asociate se includ on rapoartele financiare consolidate on cazul on care acestea se evaluează prin metoda repartizării proporționale. Onșă acest lucru este posibil ei on cazul trecerii la evaluarea investițiilor prin metoda valorii, când întreprinderea asociată activează on cadrul unor restricții rigide sau când investițiile se procură exclusiv on scopul vânzării în viitorul apropiat.

14. On rapoartele financiare consolidate ale investitorului se include ei cota on rezultatele activității întreprinderii asociate (profit sau pierdere), ceea ce este condiționat de influența notabilă ei responsabilitatea acestuia pentru activitatea desfășurată de întreprindere, iar, ca urmare, ei pentru venitul din investiții. Aceasta le oferă posibilitate utilizatorilor de rapoarte financiare să analizeze atât profitul net după factorii de formare a acestuia, cât ei profitabilitatea investițiilor, ei să calculeze indicatorii necesari pentru luarea deciziilor privind investițiile.

15. Trecerea de la metoda repartizării proporționale de evaluare a investițiilor la metoda valorii (S.N.C. 28 "Contabilitatea investițiilor on întreprinderile asociate", paragraful 11) poate avea loc on cazul on care:

a) investitorul a pierdut dreptul de influență notabilă asupra întreprinderii asociate, onșă oei prestează integral sau parțial investițiile (în acest caz el se conduce în continuare de regulile de

contabilizare prevăzute în S.N.C. 25 "Contabilitatea investițiilor");

b) întreprinderea asociată funcționează în cadrul unor restricții rigide pe termen lung care reduc posibilitatea acestuia de a plăti mijloace investitorului.

În acest caz, valoarea de bilanț a investițiilor se constată drept valoare de intrare, începând cu data trecerii la evaluarea investițiilor prin metoda valorii.

Exemplul 6. La 10 ianuarie 1997 S.A. "Dubli V" a procurat acțiunile S.A. "ABC" în valoare de 64000 lei. La 31 martie 1997 aceasta evaluează acțiunile nominalizate prin metoda repartizării proporționale la valoarea de bilanț a acestora constituia 76000 lei. La 1 iulie 1997 s-a stabilit că S.A. "ABC" activează în condițiile unor restricții financiare rigide (în legătură cu reprofilarea producției), de aceea investitorul S.A. "Dubli V" a luat decizia de a trece la evaluarea acțiunilor S.A. "ABC" prin metoda valorii. Începând cu această dată valoarea de intrare a acțiunilor S.A. "ABC", evaluate prin metoda valorii, a constituit 76000 lei și ulterior a rămas neschimbată.

16. Dacă investitorul, de rând cu rapoartele financiare consolidate, întocmește rapoarte financiare distincte, investițiile în întreprinderile asociate se evaluează prin metoda utilizată în rapoartele financiare consolidate, adică prin metoda repartizării proporționale sau prin metoda valorii.

17. În cazurile în care investitorul nu întocmește rapoarte financiare consolidate, investițiile în întreprinderile asociate, incluse în rapoartele financiare ale acestuia, se evaluează fie prin metoda repartizării proporționale, fie prin metoda valorii - în funcție de condițiile existente de activitate ale întreprinderii asociate.

Aplicarea metodelor de evaluare a investițiilor

18. Investițiile în întreprinderile asociate se reflectă prin metoda acceptată de investitor, începând cu data procurării acestora. Totodată, poate să apară o diferență între valoarea de procurare și cota investitorului în valoarea venală a activelor nete ale întreprinderii asociate. Această diferență (favorabilă sau nefavorabilă) se contabilizează în conformitate cu S.N.C. 22 "Asocierea întreprinderilor".

Exemplul 7. Firma "Cod" a procurat 25% de acțiuni ale S.A. "Pro" în valoare de 400000 lei, iar cota totală a acționarilor constituie 1000000 lei. Deprețirea valorii investițiilor procurate de firma "Cod" asupra valorii de bilanț a acestora constituie 150000 lei $\{(400000 - (1000000 \times 0,25))\}$. La utilizarea metodei repartizării proporționale suma deprețirii se reflectă ca fond comercial, care se amortizează pe o durată ce nu depășește 20 ani.

19. În conformitate cu paragraful 16 al S.N.C. 28 "Contabilitatea investițiilor în întreprinderile asociate", investitorul pregătește rapoartele financiare pe baza rapoartelor financiare prezentate de întreprinderea asociată. Rapoartele financiare ale investitorului și ale întreprinderii asociate se întocmesc în conformitate cu prevederile S.N.C. 5 "Prezentarea rapoartelor financiare". În acest caz, pentru operațiuni și evenimente financiare se aplică o politică de contabilitate unică.

20. În cazul în care acțiunile privilegiate ale întreprinderii asociate sunt deținute de corolla investitori, investitorul care are o influență notabilă, determină cota sa de profituri și pierderi în activele nete ale întreprinderii asociate după corectarea unor astfel de acțiuni aferente dividendelor, indiferent de faptul dacă au fost anunțate dividendele la acestea sau nu.

21. În cazul în care investitorul aplică metoda repartizării proporționale la întreprinderea asociată anumitor pierderi, diminuarea valorii de bilanț a investițiilor se efectuează numai în măsura acesteia, deoarece în acest caz ea devine zero.

Exemplul 8. Firma "Leanda" deține 28% din acțiunile S.A. "Sigma", valoarea de bilanț a cota constituie 36000 lei. Conform rezultatelor anului de gestiune, întreprinderea asociată "Sigma" a anunțat pierderi în sumă de 135000 lei. În conformitate cu metoda repartizării proporționale, cota pierderilor investitorului firmei "Leanda" constituie 37000 lei $(135000 \times 0,28)$, de aceea la diminuarea valorii de bilanț a investițiilor vor fi trecute pierderi în valoare de 36000 lei, adică nu

mai mult decot valoarea de bilanş.

22. Investitorul, de rînd cu pierderile, on mrrimea cotei sale în capitalul statutar al ontreprinderii asociate constatr ei pierderile suplimentare aferente obligaiunilor de garanioie ei plriilor investitorului on numele ontreprinderii asociate.

În cazul în care întreprinderea asociatr oei declarr ulterior profiturile, investitorul reonnoicete trecerea cotei sale de profit la majorarea valorii investiioilor, onsr numai dupr achitarea pierderilor care nu sont trecute la diminuarea valorii de bilanş a investiioilor ei a pierderilor constatate suplimentar.

Exemplul 9. Din exemplul 7 se etie cr investitorul - firma "Leanda" - nu a trecut on perioada de gestiune la diminuarea valorii de bilanş a investiioilor cota de pierderi on sumr de 1800 lei (37800 - 36000). În afarr de aceasta, ea a constatat pierderi suplimentare on valoare de 5300 lei, cauzate de plriile on numele ontreprinderii asociate S.A. "Sigma", care a suportat pierderi.

În perioada de gestiune urmrtore S.A. "Sigma" anunior despre profituri on sumr de 80000 lei. Cota firmei "Leanda" în acestea constituie 22400 lei (80000 x 0,28), care este repartizatr în felul urmrtor:

- a) pentru achitarea pierderilor suplimentare - 5300 lei;
- b) pentru achitarea pierderilor netrecute la diminuarea valorii de bilanş a investiioilor - 1800 lei;
- c) pentru majorarea valorii de bilanş a investiioilor - 15300 lei.

23. Dacr investitorul aplicr pentru evaluarea investiioilor metoda valorii, iar ontreprinderea asociatr a suportat pierderi, cota acestora nu se trece de investitor la valoarea de bilanş a investiioilor (S.N.C. 28 "Contabilitatea investiioilor on ontreprinderile asociate", paragraful 18).

24. Valoarea de bilanş a investiioilor on ontreprinderile asociate poate fi redusr la utilizarea metodei repartizrrii proporioionale, dacr preiorul acestora pe piaor scade permanent. On cazul scrderii temporare a valorii investiioilor pe piaor, nu se efectueazr reducerea valorii acestora.

Dat fiind faptul cr multe investiioii on ontreprinderile asociate au un caracter individual, reducerea valorii acestora se efectueazr pe fiecare investiioie on parte.

Exemplul 10.

Firma "Logos" deioine acioiunile a trei emitenioi. Cursul acioiunilor on perioada de gestiune a fost urmrtorul (on lei):

				Cursul acioiunilor la	
Emitent	Evaluarea la 31.03.97	31.06.97	31.09.97	31.12.97	Evaluarea la 31.12.97
S.A. "Y"	20	22	21	21	20
S.A. "ABC"	40	32	24	36	24
S.A. "Beta"	30	32	25	33	30

Prin urmare, în perioada de gestiune:

a) cursul acioiunilor S.A. "Y" pe piaor a crescut, de aceea la 31.12.97 evaluarea acioiunilor nu s-a schimbat;

b) cursul acioiunilor S.A. "Beta" a scrzut numai on trimestrul IV, prin urmare, evaluarea acestora la 31.12.97 a rrmas frrr schimbrr;

c) cursul acioiunilor S.A. "ABC" în anul de gestiune se reducea permanent (de la 40 la 24 lei), la 31.12.97 s-a constatat reducerea preiorului acestor acioiuni, de aceea valoarea acestora se trece

la cheltuieli.

Impozitul pe venit

25. Impozitul pe venit, care rezultă din operațiunile aferente investițiilor în întreprinderile asociate, se contabilizează în conformitate cu S.N.C. 12 "Contabilitatea impozitului pe venit".

Publicitatea informației

26. În anexele la rapoartele financiare ale investitorului trebuie să fie publicată următoarea informație referitoare la investițiile în întreprinderile asociate:

- a) nomenclatorul și descrierea întreprinderilor asociate (denumirea, sediul, genul de activitate, mărimea capitalului statutar);
- b) cota de participare a investitorului în capitalul statutar al întreprinderilor investite;
- c) metodele utilizate pentru evaluarea investițiilor în întreprinderile asociate;
- d) valoarea de intrare, valoarea venită și valoarea de bilanș a investițiilor;
- e) cota investitorului la modificarea capitalului întreprinderii asociate care rezultă din evenimente și datorii imprevizibile, în conformitate cu S.N.C.10 "Eventualități și evenimente ale activității economice care survin după data de întocmire a bilanșului";
- f) cota investitorului în profiturile și pierderile întreprinderilor asociate;
- g) cota investitorului în orice post neordinar din rapoartele financiare ale întreprinderilor asociate pentru perioada precedentă.

Data intrării comentariilor în vigoare

27. Prezentele comentarii intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.